

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI

PÄIHDEOHJELMA

Laadittu 4/2000

PÄIHDEOHJELMA

1. Yleistä

Päihdeohjelma sisältää sekä ennaltaehkäisevät toimenpiteet että hoitoonohjauksen. Päihteet muodostavat merkittävän riskin koko työyhteisön toiminnalle. Työyhteisön jokaisen jäsenen velvollisuutena on sekä omakohtaisesti että työyhteisössään pyrkiä ehkäisemään työyhteisöä haittaavaa päihteiden käyttöä.

Päihdeasioiden käsittely on osa työterveys- ja työsuojeluhenkilöstön sekä henkilöstöhallinnon ja esimiesten toimintaa.

Työntekijällä itsellään on ensisijainen vastuu omasta terveydestään ja työkyvystään. Esimiehen ja laajemmin työyhteisön vastuu on vasta toissijaista.

Työntekijän tulee oma-aloitteisesti ryhtyä toimenpiteisiin saadakseen päihteiden (alkoholi, lääkkeet, huumeet tms) käytön hallintaan. Jos työntekijä ei oma-aloitteisesti käynnistä muutosta vastuu siirtyy esimiehelle. Työnantaja vastaa tiloissaan olevien asiakkaiden turvallisuudesta ja työtiloissaan työskentelevien työturvallisuudesta.

2. Käytännön toimenpiteet

Ennaltaehkäisevä toiminta

Työterveyshuolto järjestää päihteiden käytön ennaltaehkäisevää toimintaa osana työpaikkakäyntejä- ja tarkastuksia tai erillisillä kampanjoilla yms. Päihteiden käyttöön kiinnitetään huomiota myös työntekijöiden terveystarkastuksissa.

Väärinkäyttötilanteen toteaminen

Jos työntekijän epäillään olevan päihtyneenä työpaikalla, asia on epäselvissä tapauksissa varmistettava alcometrillä tehtävällä puhalluskokeella. Mittareita on saatavissa terveyskeskuksen poliklinikalta ja palolaitokselta (sairaankuljetusautoissa). Mikäli työntekijä ei suostu puhalluskokeeseen, niin häntä kehoitetaan menemään työterveyshuoltoon/terveyskeskukseen välittömästi verikokeeseen.

Tarvittaessa paikalle voidaan pyytää työterveyshoitaja tai päihdetyöstä vastaava erikoissairaanhoitaja tilanteen toteamiseksi.

Toimenpiteet tilanteen toteamisen jälkeen

Toimenpiteisiin ryhtyminen on ensisijaisesti esimiehen tehtävä, mutta tarvittaessa myös muiden työyhteisöön kuuluvien työntekijöiden on puututtava asiaan. Välitön toimenpide on päihtyneen työntekijän poistaminen työpaikalta. Päihteiden takia työpaikalta poistetun työntekijän poissaolo on palkatonta aikaa. Esim. vuorotyössä työvuorossa olevat työntekijät ovat velvollisia määräämään päihtyneen työntekijän poistumaan työpaikalta. Mikäli työntekijä ei suostu poistumaan työpaikalta, eikä suostu puhallus- tai verikokeeseen, pyydetään esimies tai joku muu työnantajan edustaja paikalle.

1. vaihe: suullinen varoitus

Suullinen varoitus annetaan todetun päihteiden väärinkäytön jälkeen. Esimies käy keskustelun työntekijän kanssa ja antaa hänelle suullisen varoituksen. Sen sisältönä on ilmaista, että ongelma on havaittu ja että siihen tulee suhtautua vakavasti.

Varoitus tulee antaa todistettavasti. Esimies antaa varoituksen pääsääntöisesti luottamusmiehen, päihdetyöstä vastaavan erikoissairaanhoidajan, työsuojeluhenkilön, työterveyshoitajan tai jonkun kolmannen henkilön läsnäollessa. Asiasta annetaan tieto ao. henkilöiden lisäksi myös työterveyshoitajalle.

Suullinen varoitus on voimassa 12 kuukautta antamisen jälkeen.

2. vaihe: kirjallinen varoitus

Jos työntekijä suullisen varoituksen saatuaan esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena työpaikalla, hänelle annetaan kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista työntekijälle varataan mahdollisuus esittää oma näkemyksensä asiasta. Kirjallisen varoituksen allekirjoittavat sekä esimies että luottamusmies ja kyseinen työntekijä. Henkilölle ehdotetaan yhteydenottoa työterveyshuoltoon ja mahdollisuutta hakeutua hoitoon. Asiasta tiedotetaan työsuojelutoimikunnalle. Työntekijä voi tehdä varoituksesta oikaisuvaatimuksen ao. lautakunnalle.

Kirjallinen varoitus on voimassa 12 kuukautta varoituksen antamisesta.

Mikäli kirjallisen varoituksen yhteydessä keskustelussa nähdään yhteisesti aiheelliseksi vapauttaa työntekijä työstään joksikin aikaa, voidaan sopia vapaaehtoisesta 7-14 päivän palkattomasta vapaasta. Tällöin keskusteluun osallistuu myös työterveyshoitaja. Poissaoloajalta ei makseta palkkaa eikä se kerrytä vuosilomaa.

Työstä vapautuksen tarkoituksena on antaa henkilölle aikaa ajatella tilannetta ja tarvittaessa mahdollisuus hakeutua hoitoon ja saada apua esimerkiksi työterveyshuollon kautta.

3. vaihe: hoitoonohjaus

Päihteiden käytön jatkuessa vielä kirjallisen varoituksen jälkeen kyseinen työntekijä ohjataan välittömästi hoitoon. Hänen kanssaan laaditaan hoitoonohjaussopimus.

Mikäli henkilö ei suostu lähtemään hoitoon, voidaan hänen virka-/työsuhteensa purkaa palvelussuhdeturvain 11 §:n /työsopimuslain 43 §:n mukaisesti.

Mikäli henkilö laiminlyö sovitun hoidon keskeyttämällä sen yksipuolisesti, voidaan virka-/työsuhde purkaa palvelussuhdeturvain 11 §:n/työsopimuslain 43 §:n mukaisesti.

Mikäli henkilö 6 kuukauden sisällä hoitoonohjaussopimuksen päättymisestä uudestaan esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena työpaikallaan tai nauttii niitä siellä, voidaan hänen työsuhteensa purkaa.

Hoitoonohjaukseen liittyvät toimenpiteet

Hoitoonohjauksen aloittamisneuvottelussa oltava paikalla esimiehen ja työntekijän lisäksi myös työterveyshoitaja ja/tai päihdetyöstä vastaava erikoissairaanhoitaja sekä luottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu. Hoitoonohjauksesta laaditaan hoitoonohjaussopimus, joka on tämän ohjelman liitteenä. Työntekijän tulee ilmoittaa sopimuksen mukaisten palvelujen käytön esteistä, keskeytyksistä ja muutoksista esimiehelle, hoidosta vastaavalle työntekijälle ja mahdollisesti nimetylle yhteyshenkilölle. Työnantajalla on mahdollisuus saada tietoja hoidon toteutumisesta.

Mikäli henkilö keskeyttää hoitoonohjauksen yksipuolisesti työ-
/virkasuhde voidaan purkaa edellä olevan 3. vaiheen mukaisesti.

SOPIMUS PÄIHDEPALVELUJEN KÄYTTÄMISESTÄ

Työntekijän nimi: _____

Tehtävänimike: _____

Työpaikka: _____

Työpaikan yhteystiedot: _____

Päihdepalvelu, jota sopimus koskee _____

Sopimuksen voimassaoloaika _____

Lisäselvitys tilanteesta

Palvelun käyttäjän työssä ilmenneet päihdehaitat

Aiemmat päihdepalvelut

____ vähennetty päihteidenkäytön työyhteisöllisiä altistustekijöitä

____ keskusteltu ja lisätty päihdetietoja

____ käytetty omatoimisen muutoksen ohjelmia

____ käytetty hoito- ja kuntoutuspalveluja

____ muuta; mitä _____

Aiemmat kurinpidolliset toimenpiteet

___ ei ole ollut tarpeen

___ huomautus; milloin: _____

___ kirjallinen varoitus; milloin: _____

___ pidättäminen virantoimituksesta

___ muu; mikä: _____

Koonti tämänkertaisista päihdepalveluista

___ päätetty vähentää työyhteisöllisiä altistustekijöitä

___ keskusteltu asiasta

___ lisätty päihdetietoja

___ sovittu omatoimisen muutoksen ohjelmasta

___ käytetty hoito- ja kuntoutuspalveluja

___ muuta; mitä _____

Tämän kertaiset kurinpidolliset toimenpiteet

___ huomautus

___ kirjallinen varoitus

___ pidättäminen virantoimituksesta

___ muu; mikä _____

Oikeudet ja velvollisuudet

Päihdepalvelujen käyttäjän oikeudet

- selvittää ongelmiaan voimassa työyhteisöllisten ja hoidollisten sopimusten ja periaatteiden mukaisesti
- harkinnanvaraisesti saada virkavapautta/työvapaata hoidon aikana
- saada työyhteisöltä tukea muutoksen toteuttamiseksi

Päihdepalvelujen käyttäjän velvollisuudet

- suostuessaan päihdepalvelujen käyttämiseen allekirjoittaa päihdepalvelujen käyttösopimuksen ja toimii sopimuksen mukaisesti
- ilmoittaa palvelujen käytössä ilmenevistä esteistä ja keskeytyksistä välittömästi esimiehelle ja/tai palvelujen tarjoajalle
- oikeuttaa päihdepalvelujen tarjoajan antamaan tietoja työnantajalle itseään koskevia päihdepalvelujen käyttötietoja

Työnantajan oikeudet

- saada tietoja sopimuksen toteutumisesta palvelujen käyttäjältä ja palvelujen tarjoajalta
- mikäli päihdepalvelujen käyttäjä keskeyttää ilman hyväksyttävää syytä sovittujen palvelujen käyttämisen tai muuten rikkoo tehtyä sopimusta työnantaja voi harkita virka- tai työsuhteen pysyvyyttä

Työnantajan velvollisuudet

- toteuttaa työpaikalla työkykyä ylläpitävää päihdeohjelmaa
- tehdä päihdepalvelujen käyttäjän kanssa päihdepalvelujen käyttösopimus
- antaa palvelujen käyttäjälle mahdollisuus käyttää palveluja
- antaa palvelujen tarjoajalle tilanteen kartoittamisessa tarvittavia tietoja
- noudattaa luottamuksellisuus- ja vaitiolovelvollisuusperiaatetta
- tukea palvelun käyttäjän toimintakyvyn ja muutossaavutusten ylläpitämistä palvelunkäyttökäytön aikana ja sen jälkeen

Päihdepalvelujen tarjoajan oikeudet

- tehdä palvelujen käyttäjän sekä esimiehen kanssa tilannekartoitus ja palvelujen käyttösuunnitelma yleisesti hyväksytyjen hoidollisten periaatteiden ja käytäntöjen mukaisesti
- toteuttaa palvelujen käyttösuunnitelma ja saada työyhteisön tukea

Päihdepalvelujen tarjoajan velvollisuudet

- toimia yleisesti hyväksytyjen periaatteiden ja käytäntöjen mukaisesti
- ilmoittaa palvelujen käytössä tapahtuvista esteistä ja keskeytyksistä esimiehelle

Sopimusperiaatteet ja allekirjoitukset

Tämä sopimus on tehty kahtena kappaleena, toinen palvelujen käyttäjälle ja toinen esimiehelle. Sopimuksesta toimitetaan kopio luottamusmiehelle/työsuojeluvaltuutetulle ja päihdepalvelujen tarjoajalle.

Päiväys: _____

Sitoudun käyttämään tässä sopimuksessa määriteltyjä päihdepalveluja.

Työntekijän allekirjoitus

Sitoudun toimimaan tässä sopimuksessa määritellyllä tavalla.

Esimiehen allekirjoitus

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI

VAROITUS ALKOHOLIN TAI MUIDEN PÄIHTEIDEN VÄÄRINKÄYTTÄMISEN JOHDOSTA

Haapajärven kaupungin päihdeohjelman mukaisesti

_____ :lle

annetaan varoitus _____ / _____ 2 _____ työtehtävissä tapahtuneen päihteiden väärinkäytön johdosta.

_____ / _____ 2 _____

Esimiehen allekirjoitus

Olen tänään vastaanottanut tämän varoituksen. Olen tietoinen varoituksen merkityksestä ja Haapajärven kaupungin päihdeohjelman mukaisesta käytännöstä väärinkäytöksen uusiutuessa.

Työntekijän allekirjoitus

Luottamusmies/työsuojeluvaltuutettu

Tätä varoitusta on allekirjoitettu kaksi samasanaista kappaletta, yksi esimiehelle ja yksi työntekijälle. Varoituksen saanutta henkilöä on kehoitettu hakeutumaan hoitoon. Tieto asiasta on toimitettu työterveyshuoltoon. Tämä varoitus on voimassa 12 kuukautta päiväyksestä. Varoituksesta voi tehdä oikaisuvaatimuksen työntekijän työpaikan päävastuualueen lautakunnalle 14 päivän aikana varoituksen allekirjoittamisesta.